

DÜNYA TİCARET ODALARI KONGRESİNİNİN ARDINDAN - KADIN GİRİŞİMCİLER VE ODALARIN ROLÜ

Güler Manisalı Darman: ICC Finansal Hizmetler ve Sigortacılık Komisyonu Başkan Yardımcısı,
TOBB ETÜSEM Sürekli Eğitim Programı, Şirketlerde Kurumsallaşma Program Danışmanı

Milletlerarası Ticaret Odası'nın (ICC) bir yan kuruluşu olan Dünya Ticaret Odaları 5. Dünya Kongresi 4-6 Temmuz 2007 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlendi. Yurt içinden ve dışından toplam 1749 delegenin katıldığı Kongre'de düzenlenen ara otumlardan bir tanesi de "Kadın Girişimciler ve Odaların Rolü" idi. ICC'nin ilk kadın yazarı, teknik organlarından Finansal Hizmetler ve Sigortacılık Komisyonu'nun Başkan Yardımcısı, ICC'nin bütçesini yöneten diğer bir yönetim organı Finans Komitesi'nin ilk kadın üyesi olarak bu oturuma başkanlık etmem istendiğinde, itiraf edeyim büyük heyecan ve onur duydum. Kadınlar son on yılda, özellikle iş dünyasında, büyük aşama kaydettiler. Ancak gelişmekte olan ülkelere baktığımız zaman kadın girişimcilerin daha ziyade küçük işletmelerin sahibi olduğunu ve yönettiğini görüyoruz.

Gelişmiş ülkelerde ise iş dünyasındaki kadınlar farklı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Örneğin, çokuluslu veya büyük şirketlerin ancak %5'inin CEO'su kadındır. ICC'nin "Dünyada Kurumsal Yönetim" kitabının yazarı olarak son iki yılda hemen hemen bütün dünyada yaklaşık 20 civarında konuşma yaptım. Toplantılarda dile getirilen en büyük sıkıntı, kurumsal yönetimin odak noktasını oluşturan nitelikli bağımsız yönetim kurulu üyesinin azlığıdır. Eğer şirketler, başarılı, nitelikli ve güvenilir kadınlara kapıları kapatır ve kadınların yükselmesinin önünde en önemli engel olan bir *cam tavan* yaratırlarsa, bu konuda kullanılabilir olan insan kaynağının yarısını dolayısıyla, israf etmiş olurlar.

Ülkemizde, 2006 yılı Şubat ayında yapılan Kadın İstihdamı Zirvesinde¹ tartışılan verilere göre, bazı rakamlar gerçekten gurur vericidir. Toplam öğretim üyelerinin %36'si, bunlar içinden profesör olanların %25'i, kadındır. Aynı şekilde doktorların %34'ü, Dışişlerinde üst düzey bürokratların ise %21'i kadındır. Sektörlere işgücü açısından bakıldığında, kadınların %49.6'sının tarımda, %35.1'inin hizmet sektöründe, sadece %14.8'nin sanayide ve %0,05'in de inşaat sektöründe olduğu

¹ Kadın İstihdamı Zirvesi, 10-11 Şubat 2006, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu

görülmektedir. Bu rakkamlara göre kadınların çoğunluğu kayıt dışı ekonomide çalışmakta, hiçbir sosyal güvencesi bulunmamakta ve yeterli eğitim alamamaktadır. Yeterli eğitimi alabilen kadınlar, bir ülkenin kalkınmasında ikinci bir kaynak ve güç olarak son derece önemli bir rol oynamaktadırlar. OECD verilerine göre, ülkemizde, işgücüne katkıda bulunan kadınların sayısı 1990 yılında %36'dan 2005 yılında %27'ye düşmüştür. Şüphesiz bunda 2000 –2003 yılları arasında ülkemizde yaşanan ekonomik krizlerin büyük etkisi olmuştur.

Kadının bir ülke ekonomisinde oynadığı rolün bilincine varan gelişmekte olan ülkeler, kadınların eğitimi ve yeterli niteliklerle donanımlı hale gelmesi için çaba sarfetmektedirler. WCF Kongresinde işdünyasında kadınların rolünün artırılması ile ilgili oturuma katılan konuşmacıların ülkelerinde yaptıkları çalışmalar son derece takdir edilmiştir. Uganda Yatırım Kuruluşu (Uganda Investment Authority) Genel Müdürü Prof. Maggie Kigozi², ülkesinde kadınların karşı karşıya olduğu sorunları anlatırken en büyük sıkıntının yeterli finansman kaynağına ulaşmada olduğunu belirtmiştir. Ayrıca karşılaşılan bürokratik engeller, erkek girişimcilerde olduğu gibi kadınlarda da en önemli caydırıcı unsurlardan biridir. Vietnam'daki Kadın Girişimciler Konseyi Başkanı, Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı Thi Thuy Tran³, Bangladesh Kadın Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Selima Ahmet'in⁴ dediği gibi kadınlar hibe istememekte, kendi ayaklarının üzerinde durabilecekleri bilgi ve becerileri kazanabilmeyi istemektedir. Savaştan yeni çıkan ve hala yaralarını sarmaya çalışan bir ülkenin temsilcisi olan Afganistan İşkadınları Federasyonu Başkanı Guljan Zimari'nin ülkesinin kadınlarının çabalarını anlatırken, dünyaca değerli Afgan halılarına pazar imkanı araması ayrıca ilgi ve takdirle izlenmiştir. Dünyanın az gelişmiş ve fakirlikle mücadele eden bu ülkelerinde kadınlar seslerini duyurmaya, işbirliği için çağrıda bulunmaya çalışırken, diğer tarafta batıyı temsilen Atina Ticaret Odası Genel Sekreteri ve Eurochambers Kadın Network'u Başkanı Sophia Economacos⁵, Eurochambers çerçevesinde yaptıkları değerli projelerden bahsetmiş ve yol göstermiştir. 2003 yılında "İşdünyasında ve Karar Mekanizmalarında Kadın" konulu proje ile yola çıkan Eurochambers Kadın Network'ü

² Prof. Maggie Kigozi, Executive Director, Uganda Investment Authority, email: mkgozi@ugandainvest.com

³ Thi Thuy Tran, Chairwoman, Vietnam Women Entrepreneurs Council, email: phuongvcci@gmail.com

⁴ Selima Ahmad, President, Bangladesh Women of Commerce & Industry, email: bwcci@dhaka.net

⁵ Sophia Economacos, President, Women Network, email: president@eedege.gr

üçüncü projelerini “Yerel Kalkınmada Kadın” konusunda yapmış ve AB fonlarından yararlanılmıştır.

Kadınlarla ilgili oturumda yer almamakla birlikte, Nobel ödülü sahibi Prof Muhammad Yunus⁶ kurduğu sistemi kadınlara dayandığını Kongrede anlatmıştır. Prof. Yunus, Bangladeş dilinde “köylü bankası” olarak adlandırılan Grameen Bank’ın temelini yıllar önce 41 fakir kişiye 27dolar borç vererek başlatmıştır. Grameen Bank’dan borç alanlar arasında kadınlar başı çektiği için kendisine, bankasının ismini “Grameen Kadınlar Bankası” olarak değiştirmesi söylenmiştir. Prof. Muhammad Yunus espri ile karışık, erkeklere borç verirseniz gider içerler, kadınlara borç verirseniz çalışır geri öderler diyerek, dünyanın her tarafında kadını önemini gözler önüne sermiştir..

Ülkemizde yelpazenin bir ucunda Türk İşadamları ve Sanayicileri Birliğinin Başkanı bir kadındır. Diğer ucunda ise, Türkiye’de özel sektörün en yaygın kuruluşu olan oda ve borsalar camiasına bakıldığı zaman 364 oda ve borsanın bütün başkanlarının erkek olduğu görülmektedir. Tarım sektöründe istihdamın %50’si kadınlardan oluştuğuna göre, oda ve borsalara kadın girişimcileri desteklemek yolunda büyük bir rol ve sorumluluk düşmektedir. Bu ülkenin nüfusunun %50’sini kadınlar oluşturmaktadır. Bu %50’nin her birinin ekonomik hayata bir birim ilave katkıda bulunmasının, Türkiye’nin kalkınmasında yaratacağı katma değeri öngermek için dahi olmaya gerek yoktur. Nitekim, son yıllarda örnek olarak gösterilen İrlanda’nın kalkınma mucizesinin ardında, diğer unsurlara ilaveten, kadının ekonomik hayatta yerini alması olduğu sıkça anlatılmaktadır. Türkiye’nin de aynı yolu izlemesi, kadın girişimcilere yeterli eğitim, finansman ve benzeri olanakların tanınması, yapısal engellerin kaldırılması ekonomiye ivme kazandıracaktır.

⁶ Prof. Muhammed Yunus, Managing Director, Grameen Bank, email: yunus@grameen.net